

חידושי אגדה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

פסחים דף נה

דובר צדק אות קמב

ובמקום אחר נתבאר כי גליל הוא מקום מלכות עשרת השבטים, ובכל מקום יהודה וגליל היינו שורש משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, שאלו נתקיימו תורתן ואלו לא, כטעם מיתת משיח בן יוסף, וכמו שנאמר ובשבט אפרים לא בחר, שהוא מלכות רק לפי שעה, ולא שיהיה כך קבוע וקיימא. וכל הנפשות שהם מחלק זה הם נקראים בני גליל, ובפועל גם כן היו דרים אז בארץ הגליל, כי נתאחזו בבית שני כל אחד בחלקו השייך לו. וזה שאמרו דלא דייקא לישנא, כמו שכתבתי כמה פעמים כי זה עיקר עסק משיח בן דוד בתיקון ברית הלשון. ושלא למדו מרב אחד, כידוע שכל בית יהודה היה רק מזרע דוד מלך, מה שאין כן אצל עשרת השבטים לא היה משתלשל לעולם מירבעם וכמו שכתבתי במקום אחר,⁵⁰² כידוע דקודם התיקון הגמור הוא ההתנשאות דאנא אמלוך, שעל ידי זה הוא השבירה והביטול שאי אפשר להתקיים כידוע, וכמו שאמרו

דובר צדק אות ט

דעכשיו שעדיין אינו במדרגת זו [שהוא מדרגת רבי מאיר כנזכר לעיל, ולא כל אדם זוכה] יפשפש כו', צריך הדקדוק במעשים, שזהו הגדרות וגבולים את זה תעשה ואת זה לא תעשה, שזה מצד הבריאה שהוא בעלת גבול וכמו שנתבאר לעיל, מה שאין כן מצד היחוד האמיתי ומדרגת עד שלא נברא אומר על טמא טהור ומראה פנים כנ"ל, ואין כאן גדר וגבול ומשמוש במעשים וכמו שנתבאר לעיל. וענין פלוגתת יפשפש וימשמש היא עצמה הפלוגתא בברכות (לד, ב) אי בעל תשובה גדול או צדיק גמור. יפשפש הוא מדרגת בעל תשובה, שב על העבר, וימשמש בהוה מדרגת צדיק גמור. ובמקום אחר ביארנום שהם שתי מדרגות יוסף ודוד³⁰ [תריין משיחין יוסף הצדיק ודוד המלך ע"ה הגבר הוקם על, ודרשו רבותינו ז"ל (עבודה זרה ה, א) שהקים עולה של תשובה, ואין כאן מקום להאריך].